

Riktlinjer för uteserveringar

Antaget av: Kommunfullmäktige, 2026-05-11, § 58
Giltighetstid: Gäller tills vidare
Gäller för: Västerviks kommun
Dokumentansvarig: Samhällsbyggnadschef
Ersätter tidigare dokument: Råd och riktlinjer för uteserveringar i Västerviks kommun, KF 2015-07-02, § 177

Syfte

Dokumentet syftar till att ge en gemensam visionsbild av hur våra Västerviks kommuns gemensamma platser ska upplevas trivsamma och vad vi har att ta hänsyn till. Det ska inspirera och underlätta.

Klargöranden

Riktlinjerna gäller i hela kommunen, på alla gator, torg och i parker som ägs av Västerviks kommun.

På de allmänna ytorna ansvarar kommunen för tillsyn, underhåll samt skötsel och är ansvarig för trafiksäkerheten. För tillfälligt nyttjande av offentlig plats (till exempel uteserveringar) ansvarar verksamhetsutövaren.

Riktlinjerna för uteserveringar är vägledande rekommendationer med syfte att säkerställa kvalitet, säkerhet och jämlikhet. De gäller utformningen av uteserveringar som inte kräver bygglov. Riktlinjerna ska användas för att vi ska få en trivsam stad som är till för alla.

Rekommendationerna grundar sig på vissa förutsättningar och villkor som det är krav på att följa. Det är lagkrav för säkerhet, tillgänglighet och hänsyn till kulturmiljön som vi har att förhålla oss till.

Det framgår tydligt i riktlinjerna vad som är rekommendation och vad som är krav.

Uppföljning och revidering

Riktlinjerna följs upp årligen genom stadsvandring/möte på plats tillsammans med restaurangägare, Polisen, räddningstjänst, miljö- och byggnadskontoret, enheten för samhällsbyggnad, funktionshinderrådet, Västervik Framåt och Västervik Citysamverkan.

Stadsarkitekten är sammankallande samt följer upp och utvärderar.

Våra gemensamma ytor

Stadens rum formas mellan byggnaderna och utgörs av gator, torg, parker och naturområden. Det offentliga rummet kan liknas vid människors vardagsrum. Rummen bör därför utformas i samspel så att de blir inspirerande, upplevelserika och kan fungera dygnet runt och året om. Det måste finnas förutsättningar för alla att känna tillhörighet och trygghet.

Alla är med och bidrar till en gemensam helhetsupplevelse av våra utemiljöer!

Dokumentet syftar till att ge en gemensam visionsbild av hur våra gemensamma platser ska upplevas trivsamma och vad vi har att ta hänsyn till. Det ska inspirera och underlätta!

Riktlinjerna gäller i hela kommunen, på alla gator, torg och i parker som ägs av Västerviks kommun. På de allmänna ytorna ansvarar kommunen för tillsyn, underhåll samt skötsel och är ansvarig för trafiksäkerheten. För tillfälligt nyttjande av offentlig plats (till exempel uteserveringar) ansvarar verksamhetsutövaren.

Fokus ligger på helheten, trivsel och kvalitet.

Målet är en trivsam stad och kommun året runt som är tillgänglig och trygg för alla.

I kommunens tätorter ska man

- ✓ **känna sig inbjuden att vistas, mötas, trivas och stanna i**
- ✓ **gynna stadslivet**
- ✓ **kunna ta sig fram som funktionshindrad eller oskyddad trafikant**
- ✓ **shoppa**
- ✓ **äta**
- ✓ **kunna ta del av upplevelser och stadsliv året runt och även på kvällstid**
- ✓ **förundras! Få en blandad upplevelse av stor respekt - tillsammans med en känsla att bli överraskad.**

Trivsamt stad

Stadens utemiljöer behöver lösa en mängd skilda behov och förväntningar från såväl kommunen som privata aktörer. Praktiska funktioner och budskap av olika slag kan skapa ett osammanhängande och rörigt intryck. Offentlig möblering, planteringar och fungerande stråk ska samsas med uteserveringar, skyltar, trottoarpratare och torghandel liksom med cykelparkeringar, tillgänglighetsramper, laddstolpar och parkeringsplatser.

Att sträva efter enkelhet i materialen ger ett lugnare stadsrum. Vår miljö ska upplevas som ren, hel och levande.

Vi strävar efter en funktionell, harmonisk och vacker helhet. Det är ju människans närvaro som ska stå för livfullheten!

Flera av stadens rum ingår i riksintresset för kulturmiljön och det är viktigt att nytt och befintligt samverkar och stärker varandra. Med hänsyn till det redan byggda ges förutsättningar till att skapa en ny helhet genom nya kompletteringar till miljön.

RIKTLINJER

Riktlinjerna för våra uteserveringar är vägledande rekommendationer med syfte att säkerställa kvalitet, säkerhet och jämlikhet. De gäller utformningen av uteserveringar som inte kräver bygglov. Riktlinjerna ska användas för att vi ska få en trivsamt stad som är till för alla.

Rekommendationerna grundar sig på vissa förutsättningar och villkor som det är krav på att följa. Det är lagkrav för säkerhet, tillgänglighet och hänsyn till kulturmiljön som vi har att förhålla oss till.

Det framgår tydligt i riktlinjerna vad som är *rekommendation* och vad som är *krav*.

ATT TA HÄNSYN TILL

Kulturarhistoriska värden - krav

Förvanskningförbud

De centrala delarna av Västervik, Gamleby och Överum utgör kärnområden med höga kulturarhistoriska värden. Bebyggelsens struktur, material och arkitektoniska uttryck speglar orternas historiska utveckling och bidrar starkt till deras identitet och karaktär.

För att säkerställa att dessa värden bevaras är det viktigt att alla nya inslag i miljön – såsom uteserveringar, skyltar, belysning och andra tillkommande förändringar – utformas med stor omsorg. Tillkommande åtgärder ska anpassas så att de harmonierar med den befintliga miljön och inte förvanskar vare sig byggnadernas kulturarhistoriska kvaliteter eller den offentliga platsens helhetskaraktär.

Varsamhetskrav

God gestaltning, varsamhet och respekt för både historiska uttryck och platsens unika kvaliteter bör därför alltid ligga till grund för utformningen av nya element i dessa områden.

Kulturmiljön (riksintressen) - krav

Ett riksintresse är ett värde som har särskild betydelse nationellt. Riksintressen pekas ut av staten. Att något har utpekats som riksintresse betyder att det så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan skada värdena.

Västervik

Fiskaretorget

Fiskaretorget och hamnen tydliggör stadens äldsta historia.

Västerviks centrum är en trä- och småstad som formats genom närheten till vattnet. Västervik har sedan mitten av 1600-talet varit en betydelsefull hamn och handelsplats. Fiskaretorget och hamnen har genom denna viktiga funktion haft en hög status i staden ända sedan medeltiden.

Stora torget

Stora torget är en av de platser som har varit mest central för stadens utveckling och har därmed ett starkt symbolvärde i staden. I slutet av 1700-talet byggdes rådhuset vid torget, som under de kommande århundradena utvecklats till stadens kommersiella centrum.

Det finns en historisk avläsbarhet i stadsrummen som bland annat beror på den äldre bebyggelsen. Byggnaderna med (ursprunglig) offentlig funktion och framträdande arkitektur bidrar till miljöns stadsmässighet. Byggnaderna bevarar så tydligt stadens historiska karaktär och stil.

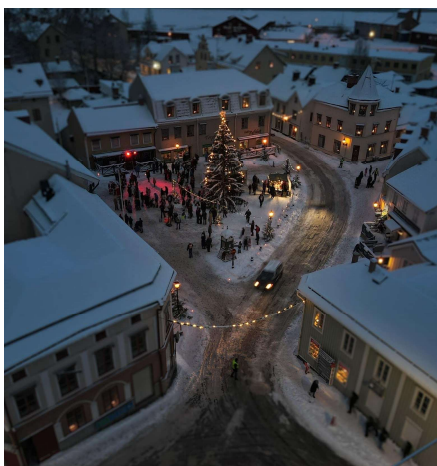

Vattenkontakten

Stadens rätvinkliga gatunät är utförd enligt stadsplanen från 1670-talet.

Stadskärnans vattenkontakt, såväl gatuutblickar som vattennära publika stadsrum, förklarar stadens lokalisering, samt framhäver näringslivshistorian från medeltid fram till idag.

Gamleby

Torget

Gamleby uppstod ursprungligen som en betydelsefull handels- och marknadsplats.

Gamlebys ställning som centralort syns bland annat genom den stadsmässiga bebyggelsen kring torget. Runt torget och anslutande gator finns Gamleby äldsta bebyggelse samlad.

Vattenkontakten

Hamngatan som leder mellan torget och den äldsta hamnen återspeglar drag från medeltiden.

För att kunna förstå och uppleva Gamlebys äldsta historia är det viktigt att värna den nära kontakten mellan staden och vattnet.

Överum

Piazzan

Den speciella piazzan utmärker Överums centrum med sina bank- och affärshus samt av det tidigare kommunhus som kantar torget.

Tillgängligheten - krav

Människor

Så många som möjligt ska kunna delta i samhället på lika villkor. Den byggda miljön ska kunna användas både av personer som har full rörlighet och personer som använder till exempel rullstol, rollator eller käpp. Även personer som har nedsatt syn, nedsatt hörsel eller nedsättning av andra orienteringsförmågor ska kunna använda den byggda miljön.

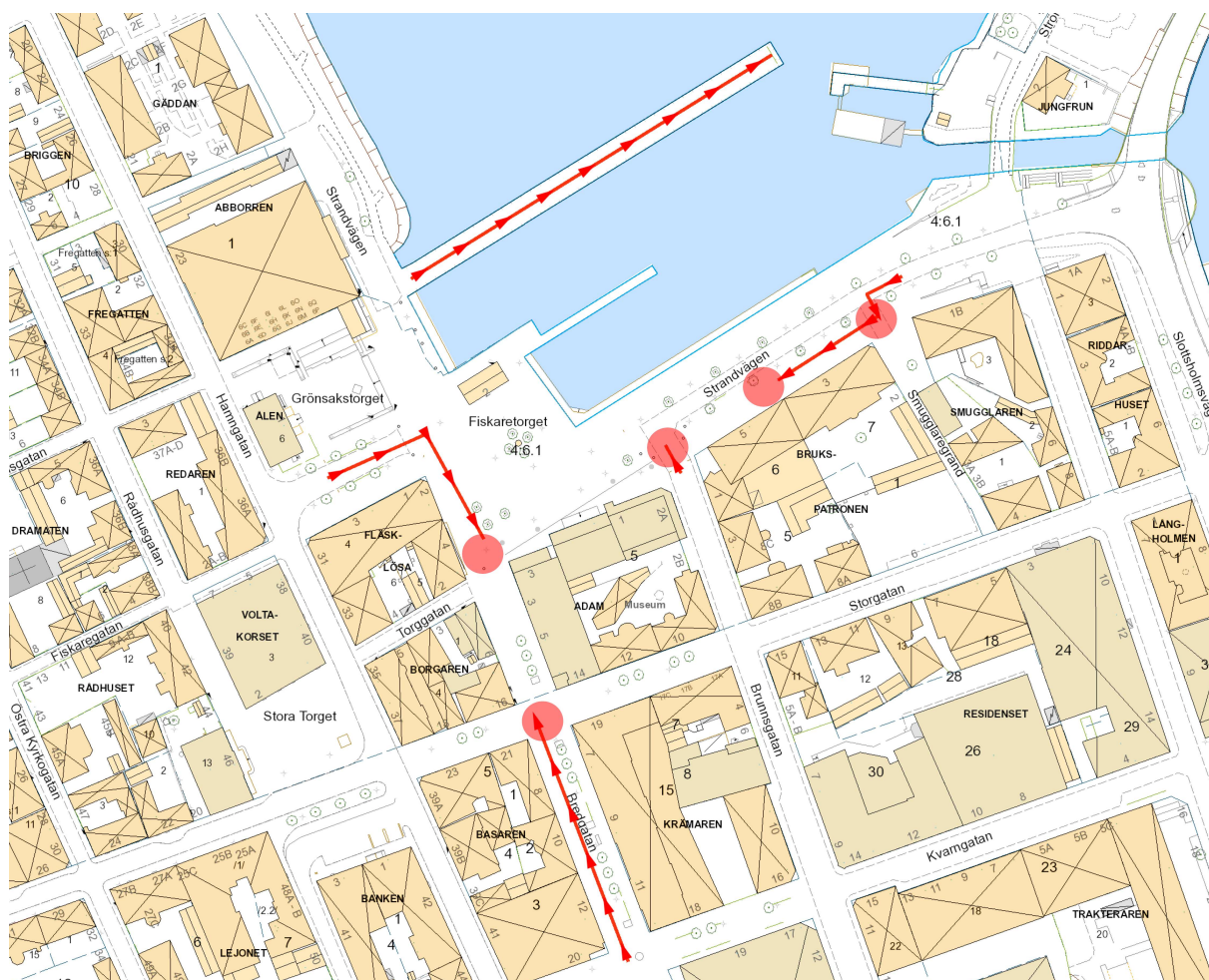
Den primära funktionen för våra gemensamma ytor får inte inskränkas, som till exempel att enkelt kunna ta sig fram på gågator och trottoarer, parkera cykeln eller umgås på våra torg.

Fordon

Räddnings- och renhållningsfordon måste också kunna ta sig fram.

Viktiga framkomlighetsvägar och uppställningsplatser för räddningstjänstens fordon:

UPPSTÄLLNINGSPATS RÄDDNINGSFORDON

RÄDDNINGSVÄG

VÄGLEDNING

Uteserveringar

Uteserveringarna är en del av vår gemensamma stadsmiljö. Markytan de upptar är det golv som vi alla delar. Uteserveringarna ska uppfattas som en del av vardagsrummet och det är viktigt med visuell kontakt mellan människor på uteserveringen och människor utanför så att alla upplever sig inkluderade. I en trivsamt stad är människors kontakt med varandra viktig.

Uteserveringarna behöver inordnas i en helhet och harmoniera med varandra och platsen. Då lyfter vi hela stadsmiljön. Varje plats är unik och förutsättningarna kan vara olika beroende på läget.

Avgränsning

Krav

Stadsmässigheten och öppenheten ska karaktärisera utformningen och avgränsningen ska vara så enkel som möjligt.

Inga vindskydd eller reklamvepor får spännas utanpå staket eftersom lättheten försvinner och uteserveringen tar för mycket visuell plats i gaturummet.

Om vindskydd anordnas ovanför staketet måste det vara genomskinligt.

Om staketstolparna har markplattor ska de placeras inom den egna uteserveringytan.

Den nedre tvärsålen i underkanten på staketet ska av tillgänglighetsskäl vara maximalt 15 centimeter över marken.

Rekommendationer

Avgränsningen kan även utgöras av till exempel blomurnor eller blomlådor. Det är då viktigt att de är sammanhängande. Dels så att man inte kan ta sig genom avgränsningen, dels för att underlätta att navigera för synskadade. Att markera båda sidor av ingången i kontrastfärg underlättar också för synskadade att orientera sig.

Tänk också på att det finns växter som många allergiker inte tål, till exempel växter med stark doft och mycket pollen.

Det är trevligt om avgränsningen inte är högre än 0,9 meter. Då kan sittande människor på uteserveringen och människor utanför få ögonkontakt med varandra.

Om det endast ska vara caféverksamhet med mindre antal platser på uteserveringen behövs bara avgränsning på kortsidorna.

Golv

Krav

Eftersom uteserveringarna är en del av stadens uterum delar vi även golvet. Golvet bör därför vara detsamma innanför som utanför uteserveringarna och inte byggas upp. Vid undantagsfall kan det tillåtas golv, då med syfte att kompensera marklutning eller förbättrad tillgänglighet. Golvet måste anpassas väl till miljön och tillåts under sommarperioden 1 april – 31 oktober.

Tak

Krav

Parasoller och markiser ska vara utan reklam eftersom det ger ett rörigt intryck.

Parasoller och markiser placeras så att de inte hamnar utanför den upplåtna markytan. Avståndet mellan underkanten och marken måste vara minst 2,3 meter.

Rekommendationer

Markiser och parasoller bör vara av lätt karaktär så att uteserveringen inte upplevs som en tillbyggnad.

Även om markiserna är fribärande utan stödpinnar kan det behövas bygglov, kontakta miljö- och byggnadskontoret för information om vad som gäller just din markis.

Tillgänglighet

Krav

Alla ska känna sig välkomna till uteserveringarna, oavsett om man har nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Därför måste öppningen in vara minst en meter bred.

Minst 1,2 meter av gångbanan ska vara fri från etableringar för tillgänglig gångyta.

Framkomlighet för räddningstjänst säkras med fri passage för fordonstrafik minst 3,5 meter. Tänk på svepytor i gathörn om det måste ske körning runt hörn.

Möbleringen runt uteserveringarna ska anpassas efter lokalernas utrymningsvägar som inte får blockeras.

Möbler

Krav

Alla möbler måste placeras inom serveringens avgränsning.

Rekommendationer

Stolar och bord ska väljas för att passa in i stadsmiljön.

Genom att möblera med stabila möbler av god kvalitet och i hållbara material som exempelvis metall, smide eller lättare träkonstruktioner, blir uteserveringen mer inbjudande. En neutral, mörk färgskala, ger utrymme för andra detaljer att bidra med det färgstarka.

Menytavlor

Menytavlor som placeras utanför avgränsningen ses som trottoarpratare och hanteras efter dess regelverk.

Rekommendationer

Menytavlor kan med fördel hängas på staket, eller placeras innanför avgränsningen.

Gasol

På en uteservering är det tillåtet att ha 60 liter gasol utan tillstånd. Detta motsvarar två stycken vanliga P11 eller PK10-behållare.

Eld

Krav

Eldkorgar, marschaller och brinnande ljus är trevligt. För att minska risken att orsaka skada på människor och markbeläggningen måste de stå i hållare och ljuslyktor med stabil botten och skyddad låga. De måste placeras så att de inte utgör något hinder eller fara för förbipasserande.

Skötsel

Rekommendationer

Det är viktigt att underhållet och renhållningen håller en hög standard för en positiv och tilltalande helhetsverkan för serveringen.

Vintertid

Vintersäsongen räknas mellan 1 november – 31 mars.

Under vintertid gäller samma förutsättningar som under sommarsäsongen och det är lika

Trottoarpratare, menytavlor utanför uteserveringen

Trottoarpratare är låga skyltar avsedda för reklam från butiker eller restauranger.

Krav

För bästa möjliga framkomlighet måste de placeras direkt mot husfasaden där verksamheten bedrivs. Då kan både människor och renhållningsfordon ta sig förbi och det minskar störningen på stadsbilden. För trevlighetens skull måste de tas in vid stängning.

Det ska finnas minst 1,2 meter kvar av trottoaren. Smalare fripassage kan i undantagsfall medges förutsatt att framkomligheten inte begränsas.

Som ett förstahandsalternativ förordas trottoarpratare med rund sarg för att minska olycksrisken. Den runda sockeln är en förutsättning för att den ska fungera för synskadade.

Trottoarprataren får vara maximalt 1,3 meter hög.

Som trottoarpratare räknas även glassgubbar och menytavlor.

Tillstånd hos polismyndigheten krävs.

Efterlevnad

Stadsvandring

Stadsvandring/möte på plats tillsammans med restaurangägare, Polisen, räddningstjänst, miljö- och byggnadskontoret, enheten för samhällsbyggnad, funktionshinderrådet, Västervik Framåt och Västervik Citysamverkan anordnas årligen för att säkerställa efterlevnaden av den gemensamma satsningen på vår trivsamma stad.

Stadsarkitekten är sammankallande samt följer upp och utvärderar.

Syftet med stadsvandringen är att titta på utformningen i ett helhetsperspektiv, tillgänglighet och trygghet och tillsammans få en gemensambild av vad som fungerar bra och mindre bra på våra gemensamma platser som uteserveringar, gångstråk och torg.

Har vi en trivsam och tillgänglig stad?

REGELVERK, ANSÖKNINGAR OCH TILLSTÅND

Liten lathund

- Uteservering: tillståndsansökan görs hos polismyndigheten – ansökan går sedan vidare till kommunen på remiss. Rekommendation är att först kontakta kommunen, enheten för samhällsbyggnad, för att stämma av platsen och informera om hur uteserveringen är tänkt att gestaltas.
- Alkoholförsäljning: ansökan om serveringstillstånd som handläggs av miljö- och byggnadskontoret. Mer information finns i Policy och riktlinjer för alkohol- och serveringstillstånd.
- Musikkjud: riktlinjer finns för musik som spelas utomhus för restaurangens egna gäster.
- Menytablor utanför avgränsningen: tillståndsansökan för trottoarpratare görs hos polismyndigheten (årligen).
- Skyltar, markiser, golv, höga avgränsningar: det kan behövas bygglov, kontakta miljö- och byggnadskontoret för information om vad som gäller just din utformning.
- Åtgärder som per definition inte är lovpliktiga måste ändå följa plan- och bygglagens varsamhetskrav och förvanskningförbud.
- Brandskydd: Verksamhetens och berörda byggnaders brandskydd ska beaktas så att säkerheten inte försämras, mer information finns i lagen om skydd mot olyckor.

KOSTNADER

Enligt lag har kommunen rätt att ta ut avgifter enligt gällande taxa för upplåtelser på offentlig plats. Avgifterna följer taxan som beslutas i kommunfullmäktige.

Taxa för serveringstillstånd regleras i Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen.

Taxa för hantering av gasol regleras i Taxa för miljö- och byggnadsnämndens verksamheter samt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Om tillsyn skulle behöva göras vid befogade klagomål för musikkjud tas en avgift ut för handläggning.

